Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2015-08-19

LS 2015-0296

Landstingsstyrelsen

Motion 2015:5 av Tomas Eriksson m.fl. (MP) om att landstingets finansiella placeringar ska präglas av största möjliga hänsyn till etik, klimat och miljö

Föredragande landstingsråd: Torbjörn Rosdahl

Ärendebeskrivning

Tomas Eriksson m.fl. (MP) har i landstingsfullmäktige den 17 februari lämnat en motion 2015:5 om att landstingets finansiella placeringar ska präglas av största möjliga hänsyn till etik, klimat och miljö.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Landstingsrådsberedningens motivering

De pengar som landstinget hanterar genom AB Stockholms Läns Landstings Internfinans. Hur dessa pengar ska investeras styrs av den placeringspolicy som beslutades den 1 april 2015 av Internfinans styrelse.

I placeringspolicyn ingår bland annat etiska riktlinjer. Landstinget har en finanspolicy som beslutades av landstingsfullmäktige den 17 december 2014 och som styr landstingets investerade pengar.

I Placeringspolicy för stiftelsemedel för AB Stockholms Läns Landstings Internfinans fastslås att landstinget följer FN:s initiativ UNPRI (United Nations Principles for Responsible Investments). Internfinans skall även undvika placeringar i företag som har sin huvudsakliga verksamhet inom alkohol, tobak, vapentillverkning eller pornografi.

Uppföljning ska ske en gång per år genom att fond- och kapitalförvaltare redogör för den etiska granskningen av fondens placeringar.

Stiftelseförvaltningens Kapitalförvaltningsråd ska en gång per år gå igenom portföljförvaltarens uppföljning och lämna förslag till styrelse om åtgärder. Således finns ett strukturerat arbete för att landstinget skall svara upp mot en god etik avseende gjorda placeringar.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 19 maj 2015
Motion 2015:5

Torbjörn Rosdahl

Carl Rydingstam

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2015-05-19

LS 2015-0296

Handläggare:
Clara Wahren

Ankom
Stockholms läns landsting
2015 -05- 21
Dnr. LS 2015-0296
Rotel I

Landstingsstyrelsen

Motion 2015:5 av Tomas Eriksson m.fl. (MP) om att landstingets finansiella placeringar ska präglas av största möjliga hänsyn till etik, klimat och miljö

Ärendebeskrivning

Tomas Eriksson m.fl. (MP) har i landstingsfullmäktige den 17 februari lämnat en motion 2015:5 om att landstingets finansiella placeringar ska präglas av största möjliga hänsyn till etik, klimat och miljö.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 19 maj 2015
Motion 2015:5

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Tomas Eriksson m.fl. (MP) har lämnat en motion om att landstingets finansiella placeringar ska präglas av största möjliga hänsyn till etik, klimat och miljö.

De pengar som landstinget hanterar genom AB Stockholms Läns Landstings Internfinans (Internfinans) är pengar som finns i stiftelser. Hur dessa pengar ska investeras styrs av den placeringspolicy som beslutades den 1 april 2015 av Internfinans styrelse. I placeringspolicyn ingår bland annat etiska riktlinjer.

Landstinget har en finanspolicy som beslutades av landstingsfullmäktige den 17 december 2014 och som styr landstingets investerade pengar.

Bakgrund
Tomas Eriksson m.fl. (MP) har lämnat en motion om att landstingets finansiella placeringar ska präglas av största möjliga hänsyn till etik, klimat och miljö. Fullmäktige föreslås besluta att det görs en analys av hur nuvarande finanspolicy har tillämpats med avseende på miljö- och etikhänsyn samt att analysen fastställs av fullmäktige. Vidare föreslås att landstinget ska ha en uttalad strävan att alla finansiella placeringar ska göras med långsiktig hållbarhet i fokus. Landstingsstyrelsen föreslås få i uppdrag att ta fram förslag på en etik- och miljöpolicy för finansiella placeringar samt att finansiella placeringar ska följas upp utifrån etik- och miljöpolicyn minst en gång per år och att denna uppföljning ska dokumenteras i berörd årsredovisning.

Motionärerna tar upp exempel på investeringar som denne anser tveksamma, vilka kommenteras i texten nedan.

Tjänsteutlåtandet har tagits fram i samråd med AB Stockholms Läns Landstings Internfinans.

Överväganden
Landstinget har en finanspolicy som beslutades av landstingsfullmäktige den 17 december 2014, LS 1406-0777. Placeringar på landstingsnivå är en ickefråga för landstinget i dagsläget då landstingetbefinner sig i en investeringsperiod och lånar pengar. Den eventuella överskottslikviditet som innehas placeras främst på inlåningskonton hos olika banker i enlighet med finanspolicyn.

De finansiella investeringar som landstinget hanterar, genom AB Stockholms Läns Landstings Internfinans (Internfinans), är de pengar som finns i stiftelser. Stiftelsernas pengar är inte landstingets pengar, utan är donerade till olika ändamål från privatpersoner eller företag, och Internfinans ansvarar för placering av gåvogivarens pengar för att erhålla avkastning och utdelning till vad de önskat i respektive ändamål.

Hanteringen av kapitalförvaltningen för stiftelserna har ändrats under det senaste året. Grunden är att alla kapitalförvaltare ska följa landstingets etiska regler vilka landstinget tillhandahåller förvaltarna innan placering genomförs. Uppföljning ska ske årligen där fond- och kapitalförvaltare redogör för den etiska granskningen av fondens placering. Stiftelseförvaltningens kapitalförvaltningsråd ska en gång årligen gå

igenom portföljförvaltarens uppföljning och lämna förslag till styrelse om åtgärder.

I Placeringspolicy för stiftelsemedel för AB Stockholms Läns Landstings Internfinans, beslutad av Internfinans styrelse den 1 april 2015, fastslås att landstinget följer FN:s initiativ UNPRI (United Nations Principles for Responsible Investments). Under detta regelverk ingår bland annat verksamheter som utnyttjar barnarbete som ej lämplig placering. Det finns etiska riktlinjer som kapitalförvaltarna ska följa. Där står följande:

Investeringar skall endast ske i företag som följer FN:s initiativ UNPRI (United Nations Principles for Responsible Investments). Internfinans skall även undvika placeringar i företag som har sin huvudsakliga verksamhet inom alkohol, tobak, vapentillverkning eller pornografi.

Uppföljning ska ske en gång per år genom att fond- och kapitalförvaltare redogör för den etiska granskningen av fondens placeringar. Stiftelseförvaltningens Kapitalförvaltningsråd ska en gång per år gå igenom portföljförvaltarens uppföljning och lämna förslag till styrelse om åtgärder.

Internfinans ser mycket allvarligt på att det har förekommit barnarbete hos Stora Ensos underleverantörs underleverantörer. Att de bolag landstinget investerar i respekterar mänskliga rättigheter är viktigt och framgår av de principer som vi följer, UNPRI. En nära dialog med andra stora kapitalförvaltare i viktiga hållbarhetsfrågor är en möjlighet för Internfinans att utöva påtryckning. Den 5 februari 2015 presenterade Stora Enso sitt arbete avseende mänskliga rättigheter. Bolaget har tagit hjälp av Danish Institutet for Human Rights (DIHR) för att göra en riskbedömning och är på god väg att adressera de problem som framkommit.

Internfinans bedömer att Stora Enso under den nya ledningen visar en ny ambition på området och flera aktörer har helt eller delvis avfört bolaget från sin exklusionslista till att bli investeringsbart igen. En förutsättning för att behålla investeringen på 5 miljoner är naturligtvis att bolaget levererar det som de nu utlovar och Internfinans kommer att följa detta arbete noga framöver.

JSM Financial Group har inga så kallade SMS lån (med SMS lån avses i detta sammanhang ett beviljat lån per SMS utan någon kreditbedömning). Lånen söks via internet. En kreditbedömning görs på alla som söker.

Donationsförvaltningen har av strategiska skäl avyttrat de 5 miljoner kronor som varit investerade i Index International.

De flygbolag som donationsförvaltningen investerat i är Scandinavian Air Ambulance, ett bolag som ansvarar för patienttransporter antingen i flyg eller med helikopter mellan olika sjukhus i Skandinavien, West Air EUR AB som är ett fraktbolag med bland andra Posten som kunder samt Braathens Aviation AB som bedriver flygverksamhet med fokus på inrikes och regional flygtrafik i Sverige. Under åren 2014 och 2015 levereras de nya CSeries-flygplanen som successivt kommer att ersätta befintlig flygplansflotta i Malmö Aviation, vilket leder till minskad miljöpåverkan tack vare en helt ny motorteknologi, avancerad aerodynamisk design och material som gör flygplanen lätta. De nya flygplanen har 20-25 procent lägre bränsleförbrukning än andra flygplanstyper i samma storlek och bullernivån är bara hälften av vad andra flygplanstyper uppmäter. Donationsförvaltningens investeringar i Braathens Aviation AB har gått till att köpa in de nya och mer miljövänliga flygplanen. Donationsförvaltningen har investerat 5 miljoner kronor i respektive bolag nämnt i tjänsteutlåtandet.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet har inga ekonomiska konsekvenser.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012 – 2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Toivo Heinsoo
Landstingsdirektör

Frida Korneliusson
VD AB Stockholms Läns
Landstings Internfinans

Stockholms läns landsting

miljöpartiet de gröna

MOTION

2015-02-17

Ankom
Stockholms läns landsting
2015 -02- 17
Dnr LS 2015-0296

2015:5
Rotel I

Motion av Tomas Eriksson m fl. (MP) om att landstingets finansiella placeringar ska präglas av största möjliga hänsyn till etik, klimat och miljö

Stockholms läns landsting förvaltar genom AB SLL Internfinans ca en halv miljard kronor i donerade stiftelsemedel. I den senaste årsredovisningen för dessa stiftelsemedel (år 2013) framgår att delar av dessa medel är investerade i ett företag med koppling till barnarbete (Stora Enso).

I samma årsredovisning hittas också ett antal övriga placeringar som kan ifrågasättas utifrån krav på etiska och miljömässiga hänsyn. Enligt uppgift från SLL Internfinans kvarstår dessa investeringsposter idag.

SLL Internfinans har för landstingets stiftelsemedel tagit fram, och i sin styrelse fastställt, en egen placeringspolicy där etik- och miljöhänsyn finns angivna med förhållandevis god tydlighet. Enligt policyn, med hänvisning till ILO:s kärnkonventioner samt OECD:s riktlinjer för multinationella företag, ska medel inte placeras i exempelvis företag med koppling till barnarbete (se bilaga).

Det svensk-finska skogs- och pappersbolaget Stora Enso har sedan länge kritiserats för att använda underleverantörer som utnyttjar barn så unga som 5 år att på soptippar i Pakistan samla papper för återvinning – tio timmar om dagen, sex dagar i veckan för 60 öre i timmen, enligt Veckans Affärer och TV4 Kalla Fakta.

Organisationen Swedwatch, vars syfte är att minska sociala och miljömässiga missförhållanden kopplade till svenskrelaterade företags verksamhet i utvecklingsländer, har rapporterat om Stora Enso och barnarbete. Denna rapportering har upprepade gånger uppmärksammats och följts upp av nyhetsmedia vilket lett till att flera stora investerare valt att avyttra placeringar i bolaget. I december 2014 rapporterades t ex att AP-fonder "dumpar Stora Enso".

Stora Enso har varit inblandat i ett flertal skandaler de senaste åren, där bolagets ansvar för miljö såväl som mänskliga rättigheter har ifrågasatts. Så sent som i februari 2015 rapporterade Sveriges Radio om misstankar att Stora Enso utnyttjat rumänska skogsarbetare under usla villkor, både löne- och arbetsmiljömässigt.

Det förefaller alltså finnas flera skäl att ifrågasätta placering av pengar i ett bolag som Stora Enso. Landstinget har dock, genom SLL Internfinans, behållit en post om ca 5 miljoner kronor under de år som dessa rapporter florerat. Följaktligen förefaller det som att SLL Internfinans inte har följt sin egen policy. Uppföljningen har helt enkelt brustit. Och detta innebär i sin tur att även ägarstyrningen från SLL:s sida har brustit.

Orsaken till dessa brister kan delvis vara att SLL:s övergripande Finanspolicy helt saknar skrivningar om etiska och miljömässiga hänsyn, detta trots påpekande från landstingsrevisorerna redan 2009 samt en efterföljande motion från MP 2010 (etik- och miljöhänsyn har tidigare ingått i den övergripande finanspolicyn men då endast som bilaga för pensionsmedel).
Därigenom lämnas fritt för underliggande förvaltningar och bolag att vid behov formulera sådana riktlinjer på egen hand, och på egen hand också ta ansvar för eventuell uppföljning.

Det finns fler exempel på etiskt tveksamma placeringar när det gäller SLL:s stiftelsemedel. Ett sådant är finansbolaget JSM Financial Group som i form av Cashbuddy och Cash2you erbjuder snabba sms-lån till personer utan säkerhet, och ofta med betalningsanmärkningar. Marknadsföringen sker bl a genom en kampsportgala, Cash Buddy Trophy, som alltså landstinget indirekt sponsrar. Sms-lån är en företeelse som kritiserats från flera håll eftersom framförallt unga människor riskerar att dras in i en skuldfälla. Inte sällan rör det sig om spelmissbruk som ligger bakom behovet av "snabba cash". Det har föreslagits att sms-lån ska förbjudas, bl a med argument från forskare att dessa snabblån utgör en hälsorisk.

Ett annat exempel på tveksam finansiell placering av SLL:s stiftelsemedel är fastighetsbolaget Index International som under varumärket *The Smart Choice* satsar stort på kustnära byggprojekt i södra Florida. Samma geografiska områden är "rödmarkerade" i prognoser för vilka delar av USA som kommer drabbas svårast av förväntad havsnivåhöjning, detta som en konsekvens av klimatförändringar och smältande isar på Grönland och Antarktis.
Utifrån ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv kan man fråga sig om det är ett "smart val" av Stockholms läns landsting att bidra till finansiering av dylika projekt?

Utöver ovanstående så noterar vi också att av stiftelsemedlen så är investeringar gjorda i inte mindre än tre olika flygbolag. Med tanke på landstingets verksamheter, med omfattande transporter framförallt på hjul och spår, så förefaller det som att det kunde finnas andra relevanta företag och branscher, kanske med lägre klimatpåverkan, som borde vara av intresse.

I de exempel som nämns ovan, med placeringar av SLL:s stiftelsemedel så rör det sig om poster á ca 5 miljoner kronor vardera. Sett till landstingets totala ekonomi så kan det möjligen te sig som små belopp, men då måste man fråga sig: Var går den moraliska gränsen för att tydligt ta ställning mot barnarbete? Vid 1 miljon, 5 miljoner eller 100 miljoner kronor?
Vi menar att en sådan diskussion är meningslös. Stockholms läns landsting har i uppdrag att bedriva sjukvård men också förebyggande hälsovård, och detta, liksom all annan övrig verksamhet, ska utföras med "socialt ansvarstagande och effektivt miljöarbete". Det sociala och miljömässiga ansvarstagandet måste naturligtvis så långt det är möjligt sträcka sig utanför både länets och Sveriges gränser. Stockholms

läns landsting har ett förhållandevis starkt varumärke, inte minst när det gäller miljö och hållbarhet. Detta varumärke måste värnas. Vi menar att landstinget ska avhålla sig från att investera i, och förknippas med barnarbete, sms-lån och kortsiktiga, spekulativa byggprojekt.

Istället bör landstinget uppvisa en tydlig målsättning att bl a genom finansiella placeringar stödja förnyelsebar energi, socialt företagande, och tjänsteföretag med samhällsnyttig (eller åtminstone inte miljöskadlig) inriktning. Landstingets pengar ska användas till att investera i saker som främjar den värld vi vill ha med avseende på miljö, hälsa och alla människors livschanser.

Vi kan och bör i dessa frågor inspireras av andra som försöker upprätthålla målsättningen att investera på ett långsiktigt hållbart sätt, t ex AP-fonderna, Folksam och Västra Götalandsregionen.

Med anledning av ovanstående föreslår Miljöpartiet fullmäktige att besluta:

att en analys görs av hur nuvarande finanspolicy har tillämpats med avseende på etik- och miljöhänsyn samt att analysen därefter fastställs av fullmäktige,

att Stockholms läns landsting ska ha en uttalad strävan att alla finansiella placeringar ska göras med långsiktig hållbarhet i fokus, med största möjliga hänsyn till etik, klimat och miljö,

att landstingsstyrelsen får i uppdrag att ta fram förslag på en etik- och miljöpolicy (som del av landstingets övergripande finanspolicy) som tydligt stipulerar vilken typ av finansiella placeringar som ska undvikas respektive främjas,

att finansiella placeringar ska följas upp utifrån etik- och miljöpolicyn minst en gång per år och att denna uppföljning dokumenteras som del av berörd årsredovisning.

Stockholm den 17 februari 2015

Tomas Eriksson

Michel Silvestri

Susanne Nordling

Malin Karlsson

Vivianne Gunnarsson

Kristin Lilieqvist

Annklara Martin-Löf

Shadi Larsson

Julia Ribbing Matthis

Rebwar Hassan

Lars Harms-Ringdahl

Karin Michal

Sandra Ivanovic

ANNA BARCZEWSKA

Rodolfo Alvarez

Bilaga

Utdrag ur:

Placeringspolicy för stiftelsemedel
AB Stockholms läns landstings Internfinans

5 ETIK & MILJÖ

5.1 Etisk riktlinje

- Investeringar skall endast ske i företag som följer ILO:s kärnkonventioner och OECD:s riktlinjer för multinationella företag.

- ILO:s kärnkonventioner berör fackliga rättigheter, skydd mot tvångsarbete, avskaffande av barnarbete och skydd mot diskriminering medan OECD:s riktlinjer berör miljöskydd, informationsförmedling, konkurrens, anställning, konsumentintressen, bekämpning av mutor, beskattning, vetenskap och teknologi.

- Internfinans skall även undvika placeringar i företag som har sin huvudsakliga verksamhet inom alkohol, tobak, vapentillverkning eller pornografi.